

PAVEL KOVÁŘ

ZDENA KOUBKOVÁ

PŘÍBĚH ČESKÉ REKORD *WOMAN*

xyz

Zdena Koubková

Příběh české rekordwoman

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.xyz.cz
www.albatrosmedia.cz

Pavel Kovář

Zdena Koubková: Příběh české rekordwoman – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2026

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ČTI ZA NÁROĎÁK!

První stránka – a jste v nároďáku. Každá další nás posouvá blíž k vítězství. Co vám čtení přinese? Zjistíte na www.ctizanarodak.cz. Albatros Media podporuje osvětovou nekomerční kampaň na podporu čtenářství, kterou inicioval Svaz českých knihkupců a nakladatelů.

Foto: archiv Národního muzea (odd. dějin a tělesné výchovy sportu), archiv Památníku národního písemnictví, repro z knihy Zdenin světový rekord, Jan Mazáč a archiv autora

© Pavel Kovář, 2026
© NAKLADATELSTVÍ XYZ, 2026
ISBN v tištěné verzi 978-80-267-7122-7
ISBN e-knihy 978-80-267-7126-5 (1. zveřejnění, 2026) (epub)
ISBN e-knihy 978-80-267-7127-2 (1. zveřejnění, 2026) (mobi)
ISBN e-knihy 978-80-267-7123-4 (1. zveřejnění, 2026) (ePDF)

PAVEL KOVÁŘ

ZDENA KOUBKOVÁ

PŘÍBĚH ČESKÉ REKORD *WOMAN*

Kniha, kterou držíte v ruce, pravdivě vykresluje složitý životní příběh Zdeny Koubkové, bývalé československé reprezentantky v lehké atletice. Rodačka ze slezského Paskova překonala v roce 1934 – dokonce dvakrát – světový rekord v běhu na 800 metrů a stala se jednoznačně nejpopulárnější sportovkyní první republiky. Její kariéru, pozoruhodně zářivou i krátkou, však česká sportovní historiografie desítky let opomíjela. Proč? Pravděpodobně kvůli prudérnosti doby či tabuizaci témat, o nichž se v předválečné „slušné společnosti“ nemluvilo. Do jisté míry i kvůli nepochopení existenčních a etických těžkostí v životě bezradné a náhle slavné mladé dívky. Tudíž i proto tento dokumentární text vznikl. Je sestaven jak ze vzpomínek pamětníků, kteří Koubkovou osobně znali, tak i z výpovědí samotné atletky, dále z různých publikací, článků v tisku ze závěru třicátých let minulého století a bohatých archivních dokumentů.

Autor

Obsah

DÍVKA, KTERÁ SE V SOBĚ NEVYZNÁ 11
KNIHA, JEŽ OTÁČÍ KORMIDLEM OSUDU 107
ZE SUKNĚ DO KALHOT 139
MUŽEM FYZICKY I ÚŘEDNĚ 161
ZÁVĚREČNÉ POSTSKRIPTUM 193

Jsem světová rekordwoman Zdena Koubková. Na Ženských světových hrách v Londýně 1934 jsem vyhrála běh na osm set metrů a letos už podruhé překonala světový rekord. Noviny jsou plné článků o mně. Na ulicích mě poznává spousta lidí, mladých i starších. Já je neznám, ale oni se na mě usmívají a uctivě žádají o autogram… Nebo se chtějí se mnou, dvaadvacetiletou obyčejnou a chudou holkou z Brna, donedávna úplně neznámou, vyfotografovat! Nemůžu tomu uvěřit.

V červnu 1934 Praha vítala novodobé národní hrdiny, fotbalisty, tým kapitána Pláničky. Na mistrovství světa v Římě se dostali do finále. A i když v něm s Italy nešťastně prohráli, celá republika je oslavovala jako „naše zlaté hochy". Na Wilsonově nádraží a v ulicích jim děkovaly tisíce fanoušků.

Na stejném nádraží, jen o měsíc a něco později, vítali fanoušci i naši ženskou výpravu z Londýna. Nepřišly jich tisíce, pouze stovky. Byla to však nádhera, nezapomenutelná radost. Ale nešť – jsme jen atletky, k věhlasu fotbalistů máme daleko. Vím, že každá velká radost může občas skončit smutkem. Mě již delší dobu takový smutek trápí. Není ale pouze můj, dotýká se i mého okolí, mých atletických soupeřek. Úplně jasně řečeno: Na hřišti porážím dívky, ale sama se dívkou cítím čím dál méně. Proto usínám i procitám s otázkou: Je to fér?

Narodila jsem se jako děvče, oblékali mě tak, mluvím v ženském rodě… Já tu roli poslušně plnila, ale teď už nemůžu. Nejspíš se ocitám v pasti mužského těla. Spisovatelka, půvabná dívka, která o mně jako o slavné rekordwoman psala knihu, se stala předmětem mé touhy. Neřekla jsem jí to, styděla bych se. Co mám teď se svým životem dělat? To kdybych věděla…

Snad o tom alespoň mohu vyprávět.

Brzy po atletických začátcích v brněnském Orlu závodila Zdena Koubková i v Praze.

I. část

DÍVKA, KTERÁ SE V SOBĚ NEVYZNÁ

Zdena „pudl“, postrach kluků z Bohunic

Začínající prodavačka v textilní galanterii

Drzá sportovní hvězda míří do Prahy

Po Ženských světových hrách

v Londýně jsou Zdeny plné noviny

Pomluvy, pochybnosti, boj s vlastním svědomím

Když ti chutná Ovomaltina, jsi profesionálka!

Kniha, jež pobouřila atlety ve Strakovce

Hospodářská budova statku hraběte Stolberga v Paskově, Zdenino rodiště

Narodila jsem se 7. prosince 1913 ve slezském městečku Paskov. Když jsem přicházela na svět, sešla se u nás celá rodina a široké příbuzenstvo. Venku prý silně mrzlo, na velkých kuchyňských kamnech se v hrncích hřála voda a v troubě se peklo několik bažantů. O tom, že takto byl vítán příchod mé hodně ukřičené maličkosti na svět, vím

samozřejmě jen z vyprávění. Všichni prý měli dobrou náladu, snad jen otec se mračil, když mu řekli, že se opět narodilo děvče.

„Lidičky, nevěřte tomu, že se stryc Koubek mračí kvůli tomu, že má dcerku místo kluka. Kdepak, co vás vede! On se jen přetvařuje, aby nebylo vidět, jak se uvnitř raduje z nového ženského přírůstku. Že mám pravdu, strycu?!“ začala si moje kmotra Valérie otce dobírat.

„Valerko, máš oči jako rentgen, vidíš mi až do srdca. Copak bych neměl toho nového křiklouna, co je slyšet vedle z pokoje, rád stejně jako všech pět tamtěch ostatních? Všichni po narození řvali, jako když je na nože bere. Jsem už na to zvyklý. Ale ta nová holka, to mi věřte, ta svým křikem přetrumfne všechny haranty. To teda jo. Tak rozeřvané dítě jsme přece jenom ještě neměli, no řekni, maminko?“ odpověděl, jak se dlouho u nás doma tradovalo, můj otec Jakub Koubek, šafář na statku hraběte Stolberga, jehož slovo mělo vždy váhu.

„I mlč, tatínku, jsi pořád stejný medvěd. To samé jsi říkal pokaždé, když se nám narodilo děvče místo kluka, kterého sis přál. Při narození Olgy, Aurelie, Marie a Hermy. Nikdo ti to už nevěří,“ měla káravě i s úsměvem dodat moje zlatá máti. „Doma teď bručíš, zato odpoledne při křtu v kostele se budeš pyšně nafukovat, jako když jsme křtili Hermu. A při křtu ostatních holek jakbysmet!“

Byla jsem šesté dítě, záhy nás bylo sedm a pak, než otec narukoval do rakousko-uherské armády na italskou frontu, osm. Ve válečných časech maminka usoudila, že lépe se nám bude žít v její rodné obci Bohonicích u Brna. S Paskovem jsme se rozloučili a odjeli za babičkou a dědečkem. Z dětství za války si vzpomínám, že bylo málo jídla a velký hlad. Maminka pekla chleba a placky z otrub. Hodně jídel vařila z tuřínu, který vypadal jako celer křížený petrželí a chutnal trochu po másle a na jazyku štípal jako ředkvička nebo křen. Když byl ovšem tuřín na stole dnes a denně, přejedl se. Po válce ze stolu dočista zmizel. Tehdy se na dlouho

stal pochoutkou obyčejný rohlík z pekařství a úplným vrcholem chuťových požitků byl buřt nebo párek.

PROHRANÝ PRVNÍ ZÁVOD

V první světové válce bojuje otec u města Gorice, německy Görz, ležícím na území Rakousko-Uherska, nedaleko státní hranice s Itálií. Slouží ve zdejší posádce a vozatajských kasárnách, protože jako šafář koním rozumí. Bojuje i ve slavné bitvě na Piavě, na kterou pak veteráni dlouhá léta hrdě vzpomínají. Když se po válce ve zdraví vrátí, v Bohonicích si založí formanskou živnost. Miluje koně holštýnského plemene, tahouny samý sval.

Mám otcovu práci ráda. Jak to jen jde, všude s ním jezdím. Celý život se uvidím, jak sedím vedle něj na kozlíku. Takové hubené vyžle, jak často říkávala moje babička. Oblečená do starších, většinou záplatovaných šatů či kabátu po sestrách a nejstarším bratrovi. Na podzim a v zimě nosím boty s kovovými podkůvkami na podrážkách, abych špičky bot co nejméně okopala a neničila. Slámově světlé vlasy, stažené do dvou culíků nebo copů, mi maminka zdobí mašlí, kterou nesnáším. Vidět se takhle v zrcadle – brr!

S otcem a našimi koňmi – Pepíkem a klisnou Lucinkou – často jezdím do okolních obcí i do Brna. V létě je báječné koupání s koňmi ve Svratce. Koně to taky milují, vesele řehtají, v řece dovádí jako děti a já s nimi. Tohle mi moc závidí kluci z Bohonic. Při koupání mašli schválně namáčím, a proto ji pak sundavám. S mašlí totiž vypadám jako nějaký naparáděný psík, pudl anebo poslušná holčička, kterou ani trochu nechci být a nejsem.

Proto taky víc kamarádím s kluky než s děvčaty, mezi nimiž mám jen dvě kamarádky, Aničku Talijánskou a Boženku Šmídovou. Ostatní holky nade mnou ohrnují nos, a to hlavně kvůli tomu, že mě vůbec nezajímá dívčí paráda. Anička s Boženkou nejsou ovšem

docela upřímné kamarádky. Kamarádí se mnou hlavně proto, že je bráním před protivnými kluky. V Bohonicích máme jednotřídku. Andula s Boženkou ve škole kluky pošťuchují, smějí se jim, když u tabule neumí, a při sebemenší příležitosti na ně žalují. Bohuš Havelků musí při hodině náboženství celý týden klečet v koutě, protože Anča s Božkou řeknou panu faráři, že dal do zpovědnice párek ježků… Bohuše to naštve, a tak ještě s Karlem Škrabuškou, který mu s ježky pomáhal, si na děvčata počkají u božích muk. Jenomže tam jsem zrovna i já. Umím se prát; kluci dostanou pár ran a koukají vyjeveně, že od děvčete. Ustoupí, se mnou se do křížku nepustí. Utečou, ve škole vyhrožují, že na pastvě, kam chodí děti z celé vsi, se mnou nebudou kamarádit. A jak jsou naštvaní, dají mi podle mašle ve vlasech přezdívku pudl a vyslovují ji posměšně dlouze, jako s kroužkovaným „ů“.

Náš konflikt však není zapomenut a já získávám v širém okolí pověst zastánce utlačovaných děvčat. Těm stačí třeba říct: „Hele, Karle, když mě nenecháš na pokoji, řeknu to Zdeně a ta tě bude tahat za vlasy po zemi, jako včera tahala u ohníčku Frantu.“ A dotyčný se uklidní a dá pokoj.

Naše dětské bohonické ohníčky, jejich dým a vůně rozpraskaných opékaných brambor na podzim… V ní se všechno zlé rozplyne. Tady jsou si všichni rovni, jako bychom společně vykouřili dýmku míru. Takového hodování se chudé venkovské děti nemohou nikdy nabažit.

Pokaždé to ale zase tak idylické není. Třeba v létě při zápasnických turnajích, kdy teče krev. Kluci se před děvčaty předvádí a dávají si jména siláků, které znají z vystoupení na poutích v okolí. Jirka Škába je černoch Zipps, Jirka Čumpelík zuřivý Turek Orlando, kostelníkův syn Jirka Houžvička přijme jméno siláka Rajčeviče ze Srbska. Největší esa dostanou jména nejslavnější. Karel Škrabuška se stane Josefem Šmejkalem a Karel Patočka Gustavem Frištenským.

Turnajů bych se taky ráda zúčastnila, protože mnohé soupeře bych na lopatky dostala, ale nejde to. „Jsi holka, nemůžeš s námi zápasit!“ říkají kluci a já to musím uznat. Oni však respektují mou sílu, a tak někdo vykřikne: „Půdl bude hlavním soudcem zápasů!“ Rozhodovat o vítězi, i když to často není snadné, to mě baví. Až pak jednou… Turek Orlando při zápase přimáčkne k zemi hlavu Srba Rajčeviče, jemuž teče krev z nosu i tváří několika čúrky, načež řve jako tur. Turek uvolní sevření, Srb vyskočí, pádí domů a křičí, že zápas je neregulérní… Nemám to jako rozhodčí jednoduché.

Začátkem jara se na pastvě konají i první atletické, tedy běžecké závody, jež nazýváme mistrovstvím Bohonic. Start je u reklamní cedule krému na boty Derby a cíl u vysoké jedle s plechovou tabulkou, která zakazuje vstup do lesa. Trať může měřit sto metrů, spíš míň. Samostatně závodí jak kluci, tak děvčata. První dívčí závod je dramatický a já v něm prohrávám. Odstartuju dobře, jdu do vedení, koutkem oka za sebou sleduju Karlu Zubatou a Pepku Tydlitátovou, ale těch se nebojím. Dlouhonohá Jarka Dlouhá, která mě jako jediná může ohrozit, na startu nějak zaváhá, a proto vzápětí zaslechnu, jak na ni kluci řvou: „Tak se znovu rozeběhni, ty huso!“ Jarka běhá dobře, za chvíli už peláší těsně za mnou a pak náhle zakřičí „Zdenóóó!“ Po úleku, že se jí něco stalo a potřebuje pomoc, se zastavím. Jenomže to byl od ní úskok. Nic zlého se jí nepřihodilo a v další vteřině probíhá kolem mě… Cíl už je blízko, dohonit ji nedokážu. Asi o tři metry dobíhám na druhém místě.

„Půdl prohrál! Půdl prohrál!“ radují se kluci. Prohru vnímám jako zradu i ostudu, ale umíním si, že zítra ve škole musím zachovat klid a budu dělat jakoby nic. Nikdo nesmí vidět, jak se porážkou užírám. Tu radost ti, Jaruško, neudělám, s tím nepočítej! Zároveň přemýšlím, jak a kdy podraz Jarce vrátím. Nic kloudného mě ale nenapadá. Nevadí, však ona se nějaká příležitost naskytne.

Ta nastane brzy, na konci školního roku. Děvčata ve třídě uzavírají sázky, která si jako první nechá na léto ostříhat mikádo.

Dívčí hovory o módě nebo účesech mě vůbec nezajímají, mám přece účes pudla, ale teď, po řečech o sázce na mikádo, dostávám nápad. Ten samý den, hned po vyučování, zamířím přímo do holičství a odtud s chlapecky přistřiženými vlasy kráčím na náves. A tam – co víc jsem si mohla přát! – jde proti mně Jarka. Když mě vidí, zrudne vzteky, ale já dělám, že ji nevidím. V duchu si totiž poručím: Jsi dáma a jako taková buď nad věcí! Samozřejmě mě napadá, že hodně děvčat by si Jarku v takové situaci s gustem vychutnalo. Ne, buď dáma, důstojná dáma! – opakuju si.

Jenomže – jsem já vůbec dáma? Když uvážím způsob, jak se oblékám, jak se s kluky kamarádím a jak ráda s nimi hraju fotbal? No jo… Ale proč zrovna teď na takové věci myslet? Vlasy na culíky nebo copy byly ustřiženy, jsou pryč, tím pádem z mé hlavy zmizí i protivná mašle. Minulostí bude i přezdívka pudl. A doma se mamince můj účes líbí.

SOPRÁN TI PŘESKOČIL DO BARYTONU

Doba se mění. Sláva formanů pohasíná. Otec sedává zachmuřeně u okna a jeho koně smutně řehtají ve stáji. Opatřit obživu početné rodiny je čím dál těžší.

O nedělích přicházejí na návštěvy mládenci mých dospívajících sester Aurelie a Olgy, které se chtějí vdávat. Slušně vyhlížející mládenci hovoří seriózně o svých plánech, rodiče jim naslouchají a současně usilovně přemýšlejí, jak dcerám sehnat věno. Doba je opravdu zlá.

Mně z té situace taky není do smíchu, a tak před návštěvami mládenců raději utíkám z domu. Buď vyšplhám na zahradě do nejvyšších větví v koruně třešně, anebo pěšky vyrazím svižně do okolí. Na jedné takové vycházce narazím u lesa na spolužačku Kačenku Kolářovou. Sedí na paloučku mezi sedmikráskami, trhá jejich okvětní lístky a šeptá: „Má mě rád? Nemá mě rád?“

Str. 55

I. oddělení. Číslo řadné 50

Jméno a příjmení dítěte Koubková Zdenka,

narozen(a) dne 1. prosince 1913 v Paskově,

náboženství katol, příslušný(á) domovem do Bohdalova v okresu nov. městském na Moravě,

očkovaný(á), začal(a) choditi do školy vůbec dne 16 září 1919, do školy zdejší dne 16 září 1919.

Jméno, stav a bydliště (číslo domu) otce (nebo matky) Jakub, domkář, Bohdalov, čís 161

Jméno, stav a bydliště (čís. domu) poručníka (nebo stravovatele)

Opatrovnický soud:

Klasifikace ve čtvrtletí	I.	II.	III.	IV.	Vysvědčení přepouštěcí
Mravy	1	1	1	1	
Pilnost	1	1	2	2	
Prospěch:					
V náboženství	2	2	2	2	
ve čtení	2	1	1	1	
v mluvnici a pravopise	1	1	2	2	
Stupeň střední a vyšší: ve slohu	1	1	1	1	
Stupeň nižší: ve věcném učení					
Stupeň střední: ve vlastivědě					
Stupeň vyšší: v zeměpise a dějepise					
Stupeň vyšší: v přírodopise					
Stupeň vyšší: v přírodozpytě					
v počtech s měřictvím	1	1	1	1	
v kreslení	2	2	3	2	
v psaní	2	2	2	2	
ve zpěvu	1	1	1	1	
v tělocviku	1	·	·	1	
v ručních pracích	4	4	4	3	
v předmětech nepovinných					
Vnější úprava písemných prací					
Zameškaných půldnů: omluvených	1	4	8	8	
Zameškaných půldnů: neomluvených	-	-	-	-	

Výkaz docházky školní															Poznámky
dne	září	října	listopadu	prosince	ledna	února	března	dubna	května	června	července	srpna			
1.			✗	✗	✗		⊖		✗						
2.		✗	✗		✗	✗	✗	✗	⊖						
3.			✗						⊖						
4.	✗			✗					✗	✗					
5.					✗	✗	✗		⊖	✗					
6.		✗	✗		✗			✗	⊖						
7.					⊖				✗						
8.	✗			✗	✗										
9.		✗				✗	✗	✗							
10.			✗					✗							
11.	✗			✗	⊖			✗	✗	✗					
12.					✗	✗	✗	✗							
13.		✗	✗			⊖		✗							
14.								✗	✗						
15.	✗			✗	✗			✗		✗					
16.		✗				✗	✗	✗							
17.	✗		✗					✗							
18.	✗			✗				✗	✗	✗					
19.					✗	✗	✗	✗							
20.	↻	✗	✗					✗							
21.									✗						
22.	✗			✗	✗										
23.		✗		✗		✗	✗	✗							
24.			✗	✗											
25.	✗			✗		⊖			✗	✗					
26.				✗	✗	✗	✗								
27.		✗		✗		⊖		✗							
28.		✗	✗	✗		⊖			✗						
29.	✗			✗	✗	·				✗					
30.		✗		✗		·	✗	✗							
31.			·	✗		·									

Téměř vše za jedna.
Jen ty ruční práce...
Úřední výkazy nelžou.

Začnu se smát, možná až příliš. Napadá mě, že tenhle legrační zážitek roztroubím všem klukům a děvčatům ze vsi, ale o tom před Kačenkou nemluvím.

„Co ty víš, Zdeno, o lásce?“ říká Kačenka s vážnou tváří. „Jen počkej, až na tebe jednou sedne, pak se nebudeš smát jako teď. Postihne tě jako těžká nemoc. Nebudeš se svěřovat mamince, ale zalezeš – jako já teď – někam stranou.“

Co na to mám odpovědět? Jsem bezradná a zaskočená, ušklíbnu se, rychle odcházím a měním názor. O nešťastně zamilované Kateřině se nikomu ani slůvkem nezmíním.

Proč mě problémy s láskou vůbec nezajímají? Proč nesním o nějakém kavalírovi? Proč nečtu dívčí romány? Děvčata je ve škole čtou pod lavicí… Mě ale nikdy nezajímaly, já hltám cliftonky vypůjčené od kluků. Klub sebevrahů, Již máme vraha, Tajemství rudé komnaty – tyhle knihy nikdy za žádný milostný román nevyměním.

Škola a čtení pod lavicí… V měšťance řádu Notre Dame, tedy ve škole klášterní, to klidně bylo možné. Řádové sestry, kterým se říkalo „notrdamky“, byly coby učitelky přísné a ve třídě vyžadovaly absolutní klid. „Děvčata, pusy na sedmero zámků!“ napomínají nás při sebemenším šumu. I proto při výkladu látky můžeme pod lavicí číst, pohodlně a v klidu.

Ve třetím ročníku mám problémy ve dvou předmětech – zpěvu a ručních pracích. První byl náhlý a nečekaný. Můj soprán, snad chlouba školního pěveckého sboru, se začíná měnit. A pak náhodou vyslechnu hovor dvou jeptišek, že když mutuju jako nějaký kluk, tak už s děvčaty zpívat nemůžu…

Ctihodná abatyše mi to ale oznamuje úplně jinak. Šetrněji. „Soprán ti, Zdeni, přeskočil přes alt do plného a sytého barytonu. Přihodilo se to v nejméně vhodné době, týden před každoročním uvítáním pana biskupa. Protože by tvé basové bručení bylo pro dívčí sbor nepřijatelné, některá dívka tě

nahradí!“ Ano, s tím se nedá nic dělat. Na vysvědčení kvůli tomu nedostávám známku ze zpěvu. V příslušné rubrice stojí: Nemá hudebního sluchu.

Podobně se mi v posledním ročníku měšťanky vede v předmětu ruční práce. Na bílé látce vyšívám pomocí stehů z barevných bavlnek archanděla Gabriela. Tady vzniká potíž v tom, že původně bělostný archanděl je záhy ušmudlaný jako kominík. „Zdeno, na ten tvůj výtvor se už nemůžu koukat!“ pravidelně opakuje sestra Angelika a na konci školního roku hází nedokončené dílko do koše. Neslavně končí i moje pletení punčoch pro mladšího bratra Jaroslava. Před prázdninami mám sotva dodělané chodidlo. Z ručních prací dostávám proto čtyřku. A spolužačky se posmívají: „Zdeni, tu punčochu dobře schovej, jednou ji může doplést tvůj manžel…“ Mám na jazyku ostrá slova a chuť vypláznout na ně jazyk, ale ovládnu se. Přede mnou jsou poslední školní prázdniny, a tak si je musím užít. Přece se z ručních prací nezblázním.

Dostávám nápad, jak finančně pomoci rodičům. Od sadaře koupím košík ovoce, s bratrem Milošem obcházíme okolní vesnice a ovoce prodáváme. Naše ceny jablek a meruněk jsou přijatelné. Koš je brzy prodaný, záhy kupujeme další a další. Pak našeho koně zapřáhneme jako tahouna do vozíku. Obchod vzkvétá a nás to těší.

HASTROŠ S VRABČÍM HNÍZDEM

Končí mé poslední prázdniny a čeká mě nástup do učení. Mám být květinářkou. Dobrá práce pro děvče, být mezi kytičkami. Slyším to ze všech stran, ale kytičky mě nezajímají a v zahradnictví se nic neděje. „Mami, je tam strašná nuda. Chci pracovat tam, kde je život, nějaký pohyb!“ stěžuju si doma.

Jednou nesu velký pugét zákazníkovi do středu Brna, nedaleko České ulice, a ten městský ruch mi učaruje. Ulice s obchody, všude reklamy, davy lidí, troubící auta, na třídě u nádraží bez ustání

zvoní tramvaje. Tady někde pracovat! Když se za pár dní po nějaké donášce zase vracím do květinářství, všimnu si obchodu s textilní galantérií a dámským i pánským prádlem. Co kdybych se tady vyučila prodavačkou? Za zeptání nic nedáš, řeknu si, vstoupím a mám štěstí. Paní šéfová říká, že právě shání nějakou děvečku pro všechno.

Na práci v novém místě si zvykám hned. Prodávat za pultem, některým zákaznicím odnášet zakoupené zboží do bytu, jak si přeje paní šéfová – to všechno mě baví. Jsem přímo ve svém živlu.

Při pochůzkách po Brně si všímám, jak se zboží prodává u konkurence. „Naše paní šéfová by měla udělat něco pro reklamu," říkám starší kolegyni Božence. „Být na jejím místě, tak vás, Boženko, posadím do výkladní skříně, abyste si navlékala hedvábné punčošky. To by lidi koukali! A hned by vešli dovnitř a nakupovali. Tak hezkou prodavačku nemají ani v La Vie Parisien v České ulici. Včera tam aranžéři ve výkladech převlékali figuríny, a i když to dělali za plachtou, hodně zevlounů na chodníku je škvírami pozorovalo."

Prodavačka Boženka, které uctivě vykám, je polichocena, ale zároveň chce mít přede mnou, učednicí, autoritu. „Zato ty, Zdeno, uděláš líp, když se před obchodem nebudeš moc ukazovat. Holka, proč o sebe aspoň trochu nedbáš? Vypadáš jako hastroš s vrabčím hnízdem na hlavě, utečenec ze sirotčince. Já, když jsem do tohoto obchodu nastupovala, oblékla jsem si šaty od biřmování. První dojem za pultem znamená totiž pro získání zákazníka nebo ctitele všechno! Ty nechápeš, že v oblečení, co máš teď na sobě, žádné štěstí neuděláš. Myslíš, že se někdo zamiluje do takového lajdáka?"

Těmi slovy ťala do živého. Být oblečená čistě, slušně a pohodlně, to ano, ale jinak mě paráda nezajímá. Listovat v módních žurnálech je záliba mých starších sester, mě to nikdy nelákalo.

„Já tady nechci dělat žádné štěstí! Chci se naučit prodávat, a ne házet očima po mužských. V tomhle směru hlavu nikomu nepopletu jako třeba vy, Boženko!“ odseknu. „Ale i když jste mi vynadala, tak pro vás mám něco od jednoho pána.“

„Zdeni, promiň, už se nezlob! A prosím tě, ukaž, co pro mě máš, co to je?“

Dělám drahoty, bavím se Božencinou zvědavostí, po chvilce sáhnu do záňadří své šedivé seprané halenky a bílou obálkou, malým psaníčkem, mávám kolegyni před nosem.

Boženka svou zvědavost nezvládne a obálku, kterou jí po mně poslal jeden nápadník, jenž u nás nakupuje, mi vytrhne.

Uvnitř najde dopis, v němž ji pan doktor, právník, zve na rendez-vous, a to již tuhle neděli… Boženka září štěstím.

„Tohle máš dostat od cesty!“ řekne vzápětí a strčí mi do ruky kousek papíru.

„Vstupenka na mezinárodní atletické závody Moravské Slavie,“ čtu na něm. „No, ten mě vytrh… Kdyby to byl lístek do divadla nebo do biografu, ale na závody,“ řeknu a vykročím ke koši na odpadky.

„Nevyhazuj ten lístek, huso!“ křičí Boženka. „Půjdeme tam spolu. Pan doktor píše, že na mě bude čekat u divadla. Na závodech poběží přes překážky. Přeje si, abych ho povzbudila. Holka zlatá, závody budou větší psina než biograf. Uvidíš, že se ti u atletů bude líbit.“

Na nedělní sraz u divadla jdu raději o něco dříve. Boženka přichází v kabátu z anglické látky a s modrým kloboučkem, moc jí to sluší.

„A jéjej, slečna je tady taky! To je překvapení!“ slyším za chvíli hlas pana doktora. Komu by nedošlo, že tu nejsem vítaná? Doktor elegán, Boženka fešanda, zato já v obnošeném kabátě a v botách po sestře s velmi hlasitými podkůvkami na podrážkách. Doktor si mě prohlíží jako pod lupou.

Nazdar, hodiny – to teda bude psina! Ale tak co, byl to přece Boženčin nápad!

„Milé dámy, závody začínají za hodinku. Ale protože tam musím být o něco dříve, pojedeme taxíkem. Doufám, že proti tomu nic nemáte?“ praví Boženčin nápadník.

Nikdo nic nenamítá a vzápětí nastupujeme do vozu. Při jízdě se dívám z okna po ulicích, aby mě eventuálně nikdo z mých kamarádů nepřehlédl. Jedu taxíkem poprvé v životě. Cestu brněnskými ulicemi až do Pisárek, na pověstnou místní Riviéru, si náležitě vychutnávám.

Hřiště SK Moravská Slavia, mně dosud neznámé, leží v obklopení lesů. V něm se mi to odpoledne otvírá nový svět. Svět zpočátku málo srozumitelný, zato hodně komický, o němž jsem neměla vůbec tušení. Boženku pan doktor kamsi odvádí. Já stojím mezi diváky u bariéry a nevím, kam se podívat dříve. Uprostřed hřiště stojí hlouček vášnivě rozmlouvajících mužů a měří cosi na zemi. Vzápětí k nim přibíhají pánové v pestrých oděvech a komicky mrskají nohama. Je tu psina, v tom měla Boženka pravdu. Pak menší muž s velkou troubou oznámí, že začne běh na sto metrů. Šest závodníků klekne a čeká. Potom k nim přijde chlápek s knírkem jako Chaplin a nad hlavami jim vystřelí z pistole. Načež šest maníků úprkem uhání do cíle; skoro jako kdysi na našem dětském mistrovství Bohonic. Chlap s troubou vykřikuje, že vyhrál běžec z Vídně. Šestý, poslední, skončil Boženčin pan doktor…

„Nic si z toho, Boženko, nedělejte!“ utěšuju kolegyni, když ji potkám mezi diváky. „Žádnej učenej nikdy z nebe nespadl, říká naše babička. Je mladý, na atleta se může vydrezírovat. Mít tak sympatického chlapce, je mi úplně jedno, že nevyhrál.“

Jenomže panu doktorovi se nedaří ani při skoku do výšky. Stojíme s Boženkou poblíž skákání, povzbuzujeme. Já křičím, když se odráží: „Hej rup!“ Vůbec to nepomůže. Opouštíme hřiště všichni tři smutní, do města se taxíkem nevracíme. Nejsmutnější

je Boženka. Možná už tuší, že se s panem doktorem rozejde, a on se taky v obchodě už nikdy neukáže.

Mě to moc mrzí kvůli Božence i kvůli té atletice. Ona to totiž není psina, ale vážná věc. Na hřišti Moravské Slavie závodily i ženy. To, jak se snažily, se mi líbilo. Mám chuť to s atletikou brzy zkusit.

Manžel naší šéfové odebírá noviny, občas do nich nahlédnu a něco si o atletice přečtu. Brzy znám jména světových atletů, jako jsou Američan Charles Paddock, Finové Paavo Nurmi a Ville Ritola. Jsou to rekordmani, ale už jen samotná jejich jména mají zvuk. Občas se po práci vydám na hřiště Moravské Slavie, přelezu ohradu a sleduju trénink atletů, mladíků i slečen. Atmosféra hřiště mě něčím silně láká. Stávám se sportovním nadšencem, fanynkou. Chci závodit, vyhrávat a slyšet potlesk. Jenomže přichází zima a s atletikou mám utrum.

MOJE PRVNÍ VOUSY

Je prosinec 1930, blíží se konec roku. Můj bratr Miloš, veselá kopa, hraje a režíruje ochotnické divadlo ve spolku zvaném Otevřené okno. Půl roku byl nezaměstnaný, ale má šťastnou povahu, s kamarády ochotníky zkouší silvestrovský kabaret – program z písniček a skečů pro populární brněnskou restauraci Mexiko. Svěří mi funkci oponáře a starost o zákulisí. Jsem na každé zkoušce a celé pásmo znám nazpaměť. Na silvestra program běží jako na drátkách, lidi tleskají a my v zákulisí se těšíme na zlatý hřeb večera – veselý duet Flamendři v podání mého brášky Miloše a Karla Habady. Jenomže Karel, byť je zkušený harcovník, špatně odhadl konzumaci alkoholu a čtvrt hodiny před vystoupením usíná a jen cosi bručí. Je tu problém! Na jeviště nemůže. Zoufalý Miloš si neví rady, ale já mám nápad: „Umím ten kuplet, doma jsme ho přece nacvičovali s kytarou. Sežeň pro mě nějaké mužské oblečení, zazpívám to s tebou!“

Času je málo. Jednáme rychle. Jeden z ochotníků, jenž už dohrál a má podobnou postavu jako já, svlékne svůj oblek a na spodní prádlo si oblékne zimník. Já vklouznu do jeho kalhot a saka, vlásenkář souboru mi přichytí k hlavě paruku a pod nos přilepí švihácké černé fousky.

Když s Milošem směle vykročíme na jeviště, obecenstvo nás vítá potleskem a my po pianistově úvodním akordu začneme zpívat:

„My si rádi zaflámujem, někdy celou noc / a pak si zanaříkáme, že máme toho moc. / Druhý den, na loži svém / sobě notujem. Nám je tak divně, tak nějak bídně / že nám tak nikdy nebylo."

A následuje refrén:

„Že veselí jsme hoši a nóbl známe žít / nás rádi mají děvčátka, jež se chtí pobavit."

Skončíme za velkého aplausu, obecenstvo chce přídavek, Miloš mi špitne do ucha jedno slovo: „Refrén!" Zpíváme jej několikrát, lidi v sále se přidávají. Jsou to úžasné okamžiky. Pak s talířem obcházím stoly v sále, a když výdělek spočítáme, nemůžeme uvěřit: dvě stě padesát korun! Hotový majlant! I já dostávám nějakou tu korunku a hned mě napadá, co si koupím. Modrý atletický dres! Ve výkladu v České ulici ho mám už pár dní vyhlídnutý.

Silvestrovská noc pokračuje po kabaretu taneční zábavou. Chci se odmaskovat, ale když se podívám do zrcadla, pánský oblek mi sluší, falešné fousky vypadají taky dobře. Ne! Zůstanu mužem, na silvestra je vše dovoleno, budu tancovat jen s děvčaty. Miloš i ochotníci přitakávají, bude psina. A byl to dobrý nápad, při dámské volence se ke mně hrnou nejhezčí dívky, ale pak i dámy.

Dobrý nápad? Spíš zvláštní nápad… „Na mou duši, kdybych nevěděla, že jste dívka, dala bych si s vámi na zítřek rande," šeptá mi při tanci do ucha mladá paní doktorová, kterou znám od vidění. Říká to vážně, bez nejmenšího náznaku úsměvu, skoro až nečekaně. Zrudnu a utěšuju se, že pod líčidlem není červeň vidět. A když ženu držím v objetí a napodobuji muže tančící v párech kolem nás, taky

Vážení čtenáři, právě jste dočetli ukázku z knihy Zdena Koubková: Příběh české rekordwoman**.** Pokud se Vám ukázka líbila, na našem webu si můžete zakoupit celou knihu.